

31. siječnja 2025.

broj 207

KU ZI S?

LIST ZA MLADEŽ

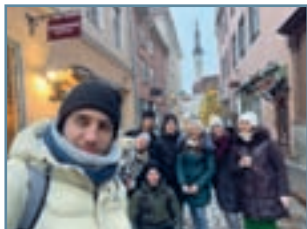

7

PREDSTAVLJAMO

NOVI GIMNAZIJSKI ODJEL

10

REPORTAŽA

EUROPSKI SUSRET MLADIH
U TALLINNU

15

GLAZBA

FRANCIS K. A.

20

PSIHOLOGIJA

UVJERENJA I PROMJENE

FOTO MJESECA

*Formacija za mlade u okviru
Salesianinih odgojnih večeri*

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Preradovićeve 11

24000 Subotica

Za nakladnika: Karolina Bašić

Glavna i odgovorna urednica: Zlata Vasiljević

Urednica izdanja: Kristina Ivković Ivandekić

Zamjenik urednice: Davor Bašić Palković

Suradnici: Sara Žurovski, Andrea I. Darabašić,

Ivan Benčik, Milijana Nimčević,

Marija Antonela Kanelić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,

Jelena Ademi

E-mail: casopis.kuzis@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Rotografika d. o. o., Subotica

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Aktivizam mladih

Draga *Kužiš?!* ekipa,

započeli smo novu 2025. godinu, a mi s nestrpljenjem očekujemo vaše uspjehe i priče koje ćete podijeliti s nama. Prosinac je bio ispunjen božićnim i novogodišnjim koncertima, a kraj godine i početak nove donijeli su i nova putovanja. O svemu tome možete čitati na stranicama ovog broja.

Osim toga, prije nekoliko dana učenici trećih i četvrtih razreda, koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, kao i maturanti zainteresirani za studije u Osijeku, posjetili su Sajam mogućnosti i 28. Smotru sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, održane u Gospodarskom centru Osječko-baranjske županije. Drugu godinu zaredom, Hrvatsko nacionalno vijeće organizira odlazak na taj osječki sajam.

U Srbiji su, kao što i sami znate, trenutno u tijeku studentski prosvjedi koji su započeli nakon tragičnog urušavanja betonske nadstrešnice na glavnom ulazu u Željezničku stanicu u Novom Sadu 1. studenoga 2024. godine. U ovom nesretnom događaju smrtno je stradalo 15 osoba, uključujući troje djece, dok su dvije osobe teško ozlijeđene. Tragedija je izazvala širok val nezadovoljstva među studentima i građanima koji zahtijevaju odgovornost i promjene kako bi se slični događaji spriječili u budućnosti.

Studenti su organizirali blokade na brojnim fakultetima diljem zemlje, nastava se u tim ustanovama trenutno ne održava dok se ne ispune ključni zahtjevi studenata koje možete pročitati na njihovoj službenoj Instagram stranici *@studenti_u_blokadi*. Uz studente, prosvjedima su se pridružili i srednjoškolci, organizirajući slične akcije u svojim školama i na ulici. Osim toga, pojedini nastavnici i profesori dali su podršku studentima i srednjoškolcima, kao i poljoprivrednici, odvjetnici te predstavnici drugih struka. Prosvjedi su do nekog trenutka bili pretežno mirni, ali već duži period suočavaju se s različitim izazovima, uključujući i sporadične incidente.

Dragi mladi, sretno u svim izazovima koji su pred vama!

Prosinac u znaku koncerata

Godišnji koncert HKC-a *Bunjevačko kolo*

Godišnji koncert izvođačkog folklornog ansambla HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice održan je 8. prosinca, dok je repriza istog održana 10. prosinca u velikoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo*. Tijekom skoro dvosatnog programa na pozornici se smjenjivalo pedesetak mladih folklorasa, izvodeći različite tradicijske plesove i pjesme.

Osim za ovaj ansambl najreprezentativnijih bunjevačkih plesova i pjesama (*Splet bunjevačkih plesova*, *Momačko kolo*), izvedene su i koreografije: *Zagorska vura* – plesovi hrvatskog Zagorja, dubrovačka poskocića *Lindō*, *Savom vodom* – pjesme i plesovi Posavine, Vlaško nadigravanje, Šopske igre, *Kad zapivam i kolo se sviri* – pjesme i plesovi broskog Posavlja (Slavonija), Stari splitski plesovi, *Kak je vel'ka ljubav med nami* – pjesme i plesovi Međimurja i *Férfi tánc* – muški mađarski ples.

Od pjevačkih točaka publika je imala prilike čuti: *Zaspal Janko pod jablankom* (pjesma iz hrvatskog Zagorja), kolaž tri ljubavne pjesme – *Ti ne sadi dušo* (bunjevačka), *Na Neretvu misečina pala* (južna Dalmacija) i *Sjaj miseče i večeras* (Bačka), *Kak je teško našu ljubav tajiti* (međimurska popevka), a orkestar Centra izveo je samostalno *Csárdás* **Vittorija Montija**.

Voditelj folklornog ansambla je **Marin Jaramazović**, plesni asistent **Nemanja Sarić**, voditeljica pjevanja **Ines Bajić**, voditelj Orkestra i korepetitor **Zvezdan Bašić Palković** a za garderobu su zaduženi **Mila Kujundžić**, **Barbara Piuković**, **Jelena Šarčević** i **Nemanja Sarić**.

Godišnji i božićni koncert HKUD-a *Vladimir Nazor*

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor* održalo je 8. prosinca godišnji koncert, kojim je

obilježena 88. obljetnica Društva. Hrvatska udruga u Somboru osnovana je 6. prosinca 1936. godine kao Hrvatsko kulturno društvo *Miroљub*. U programu je sudjelovala folklorna sekcija, dječja folklorna skupina, tamburaši, pjesnici, recitatori, članovi dramske sekcije, a predstavljen je i rad sportske sekcije *Nazora*.

HKUD *Vladimir Nazor* priredilo je i tradicionalni božićni koncert i izložbu božićnjaka *Tiha noć u Nazoru* 22. prosinca. U programu je sudjelovao VIS *Antunić*, tamburaši iz Monoštor, ŽPS *Prelje* iz Subotice, Mađarska građanska kasina, Udruga Nijemaca *Gerhard* i djeca koja u Hrvatskom domu pohađaju izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Za 23. Izložbu božićnih kolača bilo je pripremljeno 13 božićnjaka iz Sombora i Subotice.

Božićni koncert HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta

HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta priredio je Božićni koncert svog folklornog odsjeka 14. prosinca u Domu kulture. Koncert je bio humanitarnog karaktera, a sva prikupljena sredstva namijenjena su prijateljskom društvu KPD-u *Matija Gubec* Baković – Fojnica iz Bosne i Hercegovine.

Na sceni su pored domaćina nastupili i gosti iz KUD-a *Mladost 1947* iz Subotice. Božićni koncert dio je projekta »Bogatstvo različitosti CroZ Srbiju«, koji je podržan od strane Kabineta ministra za pomirenje, regionalnu suradnju i društvenu stabilnost Republike

Srbije **Usame Zukorlića**, s ciljem upoznavanja i prikaza bogate kulturne baštine koja se čuva i prakticira na ovim prostorima.

Na početku programa posjetitelji su mogli vidjeti obnovljeni običaj *betlemara*, a potom tradicionalne igre iz Baranje, Slavonije, Bačke, Like i beogradske posavine.

Tiha noć u Đurđinu

Program pod nazivom *Tiha noć u Đurđinu* priređen je 23. prosinca u organizaciji HKPD-a *Đurđin* i župe

sv. Josip Radnik. Okupljeni u župnoj dvorani imali su priliku uživati u božićnim pjesmama koje su izveli osnovci, ali i oni malo stariji. Također, bilo je mjesta i za poeziju, ali i za igrokaz pod nazivom *Intervju s pastirima* koji su izvela djeca iz OŠ *Vladimir Nazor*. U sklopu programa bili su izloženi i božićnjaci, kao i nabožni predmeti iz prodavnice *Hildegard*. Druženje se nastavilo uz kuhano vino, čaj i medenjake.

Božićni koncert Katedralnog zbora Albe Vidaković

Na blagdan Sv. Stjepana prvomučenika, 26. prosinca, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske održan je

34. Tradicionalni božićni koncert Katedralnog zbora *Albe Vidaković*. Na programu najstarijeg božićnog koncerta u Subotičkoj biskupiji, našle su se božićne pjesme i popijevke iz Bačke, odnosno Vojvodine, te Hrvatske i Mađarske, kao i drugih zemalja svijeta. Odabir programa usmjeren je na sakralni prostor, a po riječima zborovođe i dirigenta **Miroslava Stanti-**

ća, koncert je ove godine ponovno u katedrali i radi Jubilejske godine koja je pred nama.

Na programu su uz Katedralni zbor, nastupili i solisti **Kornelije Vizin** (orgulje), **Aleksandra Ušumović** (sopran), **Lucija Vukov** (flauta), te puhački trio **Lucija Vukov** i **Kristina Stankov** – flaute i **Mihály Szűcs** – fagot uz pratnju Kornelija Vizina (orgulje). U drugom dijelu koncerta, uz pjevače, nastupio je i Subotički tamburaški orkestar koji je uvježbala **Marijana Marki**.

Božićni koncert zborova Srijemske biskupije

Zajednički božićni koncert župnih zborova Srijemske biskupije pod geslom »Svim na zemlji mir, vesele« održan je 29. prosinca u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu. Sudjelovali su zborovi iz Srijemske Mitrovice, Beočina i Srijemske Kamenice, Rume, Srijemskih Karlovaca, Petrovaradina, Zemuna, Novog Slankamena i Surčina.

Puna crkva posjetitelja uživala je u bogatom programu različitih božićnih pjesama iz svih krajeva svijeta, među kojima su se našle dobro poznate pjesme poput *Zdravo budi mladi kralju*, *U to vrijeme godišta* i *O, Betleme*, kao i one manje poznate, ali jednako dojmljive izvedbe.

Na kraju koncerta okupljenima se obratio i zahvalio srijemski biskup mons. **Fabijan Svalina**, a završetak programa obilježila je zajednička izvedba poznate božićne pjesme *Narodi nam se*.

Susret betlemaša u Surčinu

U okviru manifestacije *Božić u Surčinu* 5. siječnja je u surčinskoj crkvi Presvetog Trojstva održan četvrti Susret *betlemaša* u organizaciji Hrvatske čitaonice *Fischer*.

Betlemaši su stari tradicijski običaj koji je upisan kao nematerijalna kulturna baština Hrvata u Srbiji. Ovaj običaj prenosi se u obiteljima generacijski, s koljena na koljeno. Ovaj običaj predstavili su mladi *betlemaši* iz Surčina, Novih Banovaca i Novog Slankamena, mjesta u Srijemu, gdje se ovaj običaj također desetljećima prakticira.

24 subotička učenika idu dalje

Od 37 srednjoškolaca, učenika subotičke Gimnazije *Svetozar Marković*, Politehničke i Srednje medicinske škole koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, na drugu, regionalnu razinu nove sezone kviza *Mreža čitanja* plasiralo se 24 učenika – rezultati su školske razine kviza za poticanje čitanja i

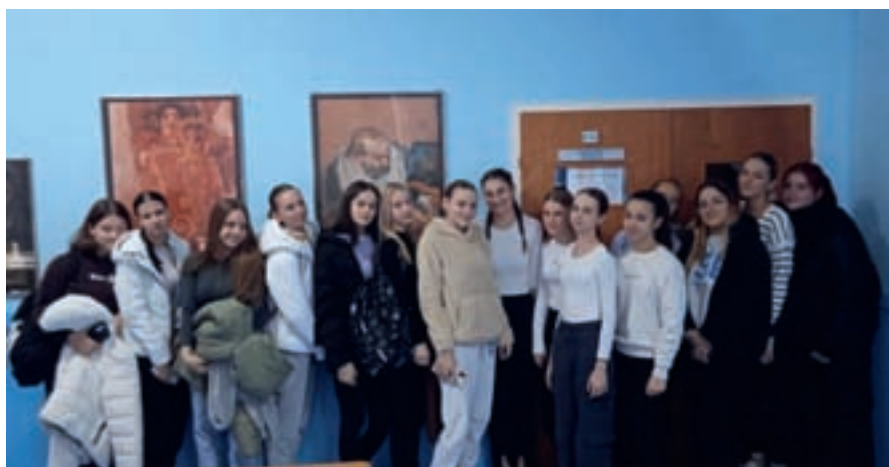
sto odgovora, u čemu su se subotički srednjoškolci odlično pokazali, budući da ih većina nastavlja natjecanje.

Tema ovogodišnjeg projekta za poticanje čitanja i kreativnosti za srednje škole nazvanog *Mreža čitanja* je »U mreži prijateljstva«.

Učenici su za prvu provjeru trebali pročitati knjigu **Angie Thomas** *Taj hejt u glavi* dok će na drugoj razini, koja je najavljena za 7. ožujka naredne godine, pitanja biti iz ove knjige, ali i djela **Karen M. McManus** *Lažljivac među nama*. Za daljnji plasman, na posljednju treću razinu u svibnju 2025. godine, bit će potreban veći nivo znanja i razumijevanja pročitane, odnosno čak 75% točnih odgovora. Tako će za nacionalnu razinu srednjoškolci dobiti i treću knjigu s popisa, *Šetač knjiga* autora **Carstena Henna**.

Kviz *Mreža čitanja* u Hrvatskoj organizira Hrvatska mreža školskih knjižničara, a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica Subotica u suradnji s NIU Hrvatska riječ.

K. U.

kreativnosti *Mreža čitanja* namijenjenog srednjoškolcima. Ova prva razina natjecanja održana je 6. prosinca, a online kvizu znanja pristupilo je ukupno 684 učenika iz cijele Hrvatske i Subotice. Za daljnji plasman bilo je potrebno točno riješiti barem 60 po-

Održan sastanak za buduće studente

Sve o studiranju u Hrvatskoj

Predsjednica Odbora HNV-a za obrazovanje **Nataša Francuz** održala je 16. siječnja sastanak s učenicima završnih razreda srednje škole koji ove godine planiraju upisati fakultete u Hrvatskoj. Ove godine interes za studiranje u Hrvatskoj pokazalo je oko 20 maturanata, a većina ih namjerava iskoristiti posebne upisne kvote koje prati Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Nataša Francuz predstavila je budućim studentima ključne informacije o mogućnostima visokog obrazovanja u Hrvatskoj, postupku upisa na fakultete i pogodnostima posebnih kvota. O detaljima vezanim za polaganje Državne mature

govorila je **Vedrana Cvijin**, bivša studentica u Zagrebu, koja je podijelila svoje iskustvo i savjete.

K. U.

Velika očekivanja

— velike prilike za uspjeh

Kako smo ušli u novu kalendarsku godinu, tako s njom započinje i drugo polugođe ove 2024./25. školske godine. Stoga predstavljamo prve odjele srednjih škola koji nastavu pohađaju na hrvatskom nastavnom jeziku. Prvi na redu su nam učenici 1. f. odjela u subotičkoj gimnaziji *Svetožar Marković*. U ovom odjelu ima 12 učenika, 8 djevojaka i 4 momka, od kojih su učenici većim dijelom iz Subotice, dok imaju učenike i iz Đurđina i Tavankuta, kao i učenika koji je osnovnu školu pohađao u Varšavi.

Uspjesi na samom početku

Razrednica 1. f. odjela **Jelena Piuković** za *Kužiš?!* otkriva svoje dojmove o odjelu.

»Vrlo lijepo su se snašli u školskim obvezama, a to se već sada vidi po njihovim sjajnim uspjesima na kraju polugodišta. Naravno da je bio period prilagođavanja, pa čak i razmišljanja jesu li izabrali pravu školu. Ovo je jedna generacija koja je došla sa sjajnim rezultatima iz osnovne škole, njihove radne navike su izgrađene, poštuju i cijene profesore, sve prihvaćaju s uvažavanjem. Drago mi je čuti kada i ostali nastavnici dijele moje mišljenje. Od njih se puno očekuje. Svaki nastavnik će dati i dade svoj maksimum kako bi dobili što kvalitetnije obrazovanje. Već razmišljamo o natjecanjima. Polako ih angažiram i u ostale aktivnosti koje postoje u školi. Vjerujem da će i ova generacija učenika biti zapažena po mnogim lijepim rezultatima školovanja. Ohrabrivat ću ih u svemu«, kaže Jelena Piuković.

Ranija poznanstva kao podrška

Učenik **Borna Dulić** kaže kako mu opći smjer može otvoriti razne puteve za daljnje obrazovanje.

»Odlučio sam upisati ovaj smjer jer mislim da mi može otvoriti razne puteve za daljnje obrazovanje i da me može usmjeriti na put kojim želim koračati u životu. Tijekom prvog polugodišta upoznao sam se s novim stvarima u školi i stekao nova iskustva koja mi nisu predstavljala velike probleme i izazove. Siguran sam da će mi nastavak školovanja biti još uspješniji. Dopada mi se škola jednako kao i odjel jer sam stekao i nova prijateljstva, a odjel sam već

skoro cijeli poznavao i to mi je bila veća motivacija za uspjeh. Za sada nemam omiljeni predmet jer su svi dosta teški, ali ću ga u jednom trenutku sigurno pronaći«, navodi Borna.

Razdoblje prilagodbe

Učenica **Ines Vojnić** navodi kako je od ranije znala da će upisati ovaj smjer no da na početku nije bilo lako zbog količine učenja. No, uspjela se navići na novi ritam.

»Ovaj smjer sam oduvijek znala da ću upisati jer sam znala da daje najopširnije znanje za sva područ-

ja. Prvo polugodište je bilo vrlo zanimljivo s puno poteškoća, ali je odlično prošlo. Najteže je bilo u početku prilagoditi se svim novim profesorima i nama učenicima da se međusobno skapiramo, ali zajedno smo uspjeli proći kroz izazove. Odjel mi se više nego dopada, zajedno potičemo jedni druge na uspjehe, složni smo i tu za svaki izazov. Omiljenih predmeta imam više, ali bih izdvojila biologiju kao predmet koji me najviše zanima«, ističe Ines.

Učenica **Sara Dulić** otkriva kako joj je prvo polugodište potvrdilo odluku o upisu u ovu školu.

»Ovaj smjer odlučila sam upisati jer smatram da će mi dati dobru osnovu za daljnje školovanje, ali i pomoći da istražim svoje interese. Prvo polugodište je prošlo u privikavanju na nove profesore i okruženje i drukčiji pristup učenju. Nisam imala puno poteškoća jer sam očekivala da će tempo biti zahtjevan te sam se brzo prilagodila. Atmosfera u odjelu i školi mi je potvrdila da sam napravila dobar izbor. Profesori su uvijek spremni pomoći, a atmosfera u odjelu je vrlo pozitivna i prijateljska«, navodi Sara.

Lucija Horvacki

Posvećenost, talent i ljubav prema učenju

Petnaestogodišnja **Ines Vojnić** učenica je prvog razreda općeg smjera Gimnazije *Svetozar Marković* u Subotici, a kroz dosadašnje školovanje postigla je pozamašne rezultate. Sudjelovala je na brojnim natjecanjima iz matematike, biologije, engleskog, hrvatskog i srpskog ostvarivši rezultate sve do republičke razine. Osim priznanja *Crvena krvata* koje Hrvatsko nacionalno vijeće dodjeljuje đaku generacije osnovnih škola, nedavno joj je uručeno priznanje Vlade Srbije *Takmičar generacije*.

svakako je bio važan faktor u mojim uspjesima, ali postizanje dobrih plasmana često je bila velika motivacija sama po sebi. Od svih natjecanja izdvojila bih ono iz biologije kada sam od 500 učenika na republičkoj razini osvojila treće mjesto. Naravno, i sva ostala natjecanja su mi draga i svima se ponosim.

KUŽIŠ?! *Pored škole, igraš folklor u HKC-u Bujevačko kolo i treniraš odbojku u ŽOK Subotica. Smatraš li ove aktivnosti još jednom obvezom ili ti one predstavljaju uživanje?*

Odbojkom i folklorom bavim se u slobodno vrijeme i to smatram važnim jer su prilika za druženje s prijateljima i svoje obveze uvijek usklađujem s time. Svaki dan isplaniram kako bih uspjela sve postići. Probe folklor i treninge odbojke uopće ne gledam kao obvezu već nešto što mi pruža odmor od učenja i što smatram neophodnim. Svime čime se bavim to radim jer jednostavno uživam, volim učiti, istraživati nova područja, unaprijeđivati svoje znanje, volim igrati odbojku i folklor, a najviše se volim družiti.

KUŽIŠ?! *Na kraju osnovne škole bila si dobitnica Crvene kravate. Koliko ti je ovo priznanje značilo?*

To priznanje mi je značilo čuti kako sam na ponos svojoj zajednici i kako drugi vide moj trud. Dalo mi je veliku motivaciju za daljnje nizanje uspjeha, jer biti dio zajednice koja toliko toga pruža, a uz to i prati naše zalaganje, zaista je velika prednost. Jako volim što sam dio nje i što su se i moji prijatelji radovali zajedno sa mnom.

KUŽIŠ?! *I za kraj, koju poruku bi željela poslati mladima kako bi ih motivirala da njeguju i istražuju svoje talente?*

Poručila bih da svatko samo slijedi ono što je dobio na dar. Svatko ima puno talenata, ali ako se prepustimo i osjetimo što je to što volimo i što nam dobro ide možemo najviše postići. Možda nije svatko dobar u predmetima, ali svatko je dobio nešto u čemu je poseban. I ne trebamo se truditi biti kao netko drugi nego jednostavno slijediti vlastiti put i, naravno, ne odustajati kada postane teško. Nijedan put nije lagan, ali se na kraju uvijek isplati.

Katarina Ivanković Radaković

Hodočašće u Rim

— duhovnost, povijest i druženje

Animatori Subotičkog oratorija i drugi mladi iz Subotičke biskupije bili su od 2. do 11. siječnja na devetodnevnom hodočašću u Rimu, u sklopu Jubilarne godine. Putovanje je obilovalo duhovnim iskustvima, povijesnim lokacijama i zajedničkim trenucima molitve i druženja.

Prva postaja Asiz

Prva postaja bio je Asiz, grad svetog Franje i svete Klare, gdje su mladi posjetili značajna mjesta vezana uz život ovih velikih svetaca. U pratnji vlč. **Dušana Balaževića**, povjerenika za pastoral mladih Subotičke biskupije koji im je više približio život spomenutih svetaca, obišli su crkvu svete Klare, grob blaženog **Carla Acutisa** te sudjelovali na svetoj misi.

Dolaskom u Rim, grupa je bila smještena u salezijanskom institutu Theresa Gerini. Posjetili su katakombe svetog Kalista uz vodstvo don **Domagoja Bešlića**, koji je na hrvatskom jeziku približio povijest prvih kršćana i nastanak katakombi. Posjetili su i crkvu Quo Vadis, mjesto na kojem se prema predaji Isus ukazao svetom Petru.

Od Koloseuma do svetih bazilika

Kulturno bogat dan bio je 5. siječnja, kada su zbog besplatnog ulaza posjetili Koloseum, Rimski forum, Panteon i Tvrđavu Svetog anđela. Tog su dana slavili misu u crkvi svetog Petra u okovima, a obilazak Rima nastavljen je sljedećih dana posjetom papinskoj ba-

zilici svetog Pavla izvan zidina, fontani Trevi, Španjolskim stubama i brojnim crkvama. Poseban trenutak bio je susret s don **Tomislavom Lukačem**, koji je mladima odgovarao na pitanja.

Mladi su obišli i dvije papinske bazilike: svetu Mariju Veliku, gdje su sudjelovali na misi, te sv. Ivana Lateranskog. Jedno od najdubljih duhovnih iskustava bilo je penjanje po stubama koje su prenesene iz Pilatovog dvora, a po kojima je hodio Isus. Kasnije su posjetili crkvu Srca Isusova, koju je izgradio Don Bosco.

Vrhunac hodočašća – Vatikan

Posljednji dan u Rimu bio je rezerviran za Vatikan. Prisustvovali su audijenciji s papom **Franjom**, obišli baziliku svetog Petra, sudjelovali na svetoj misi te istražili

Vatikanske muzeje. Za mnoge posjet Vatikanu bio je vrhunac hodočašća.

Značajna salezijanska mjesta

Posljednji dio putovanja vodio ih je kroz značajna salezijanska mjesta. U Morneseu, rodnom mjestu svete **Marije Dominike Mazzarello**, časne sestre su ih srdačno dočekale te im približile život suutemeljiteljice Kćeri Marije Pomoćnice Kršćana. U Colle Don Boscu, rodnom mjestu svetog **Ivana Bosca**, mladi su proveli dane obilazeći ključna mjesta njegovog života i djelovanja, uključujući Chieri i Torino. Posebno su se radovali druženju i klanjanju u novicijatu s **Ivanom Huskom** i **Dominikom Kujundžićem**.

Foto i izvor info: FB Subotički oratorij

Toplina zajedništva u hladnoći sjevera

Skupina mladih iz Subotice, Đurđina i Žednika otputovala je zajedno sa Studentskim pastoratom iz Zagreba drugog dana Božića, 26. prosinca, na Europski susret mladih u Tallinn (Estonija). Susret je organizirala zajednica Taizé iz Francuske, a mlade je vodio studentski kapelan don **David Leskovar**. Tije-

Doček za pamćenje

Dvadesetčetverogodišnja **Marijana Dulić** jedna je od putnica, a za *Kužiš?!* navodi kako joj je ovo bilo prvo Taizé putovanje. Novu 2025. godinu dočekala je u Tallinnu.

»Za Tallinn se govori da je europski grad u srednjem vijeku, što sam imala priliku i vidjeti. Razne građevine karakteriziraju grad, a jedna od njih je Ljekarna koja je sačuvana od 1422. godine. Danas Ljekarna radi kao i svaka druga, ali se razlikuje od ostalih po svom malom muzeju. Na Taizé susret prijavila sam se kako bih doživjela zajednicu raznih ljudi iz cijele Europe i imala sam priliku biti na svetoj misi i slušati pjesme, kako na tuđim jezicima, tako i na svom. Bili smo složni i odlučni da posjetimo još jednu državu na Baltičkom moru, gdje je izazov bio još veći u samoj organizaciji što nas nije spriječilo da se pomoću trajekta prevezemo do Helsinkija. Helsinki je na mene ostavio dojam topline u usporedbi s Tallinom. Možda je do sunčanog dana u tim hladnim predjelima ili je možda do vedrine ljudi?!«, kaže naša sugovornica.

Marijana je Novu godinu dočekala sa svojim prijateljima, ali i mladima iz inozemstva.

»Svakako ću pamtit i taj doček zbog toga što sam zapazila mlade ljude s puno osmjeha na licu. Gdanjsk i Krakow su mjesta gdje smo se zadržali po nekoliko sati i imali smo dovoljno vremena za

razgledanje. Svaki grad za sebe nosi neku svoju priču i meni drage uspomene. Preporučila bih svakome da putuje jer su to doživljaji koji se pamte, ljudi koji se stežu, i vjera koja se njeguje. Onom tko se odluči putovati preko Taizéa neka se dobro naspava prije puta jer putovanje zna biti naporno ali veoma dragocjeno«, ističe Marijana.

kom nešto više od tjedan dana mladi su imali priliku obići gradove Gdanjsk i Krakow u Poljskoj, Tallinn u Estoniji, dok su tijekom boravka u Estoniji odlučili otići na jednodnevni izlet trajektom u Helsinki u Finskoj. Donosimo razgovor s nekoliko mladih koji su s nama podijelili svoje dojmove o ovom putovanju.

Razlike u kulturama

Dvadesetgodišnjoj **Leoni Matković** je ovo također bilo prvo *Taizé* putovanje, a najveći dojam na nju ostavio je sam doček Nove godine.

»Budući da smo bili smješteni u jednoj školi, nismo bili sami, s nama su bili i ljudi iz raznih drugih zemalja. Na tom dočeku imali smo zajedničku molitvu na početku te je svatko predstavljao svoju državu i to mi je bilo jako zanimljivo. Budući da je Estonija većinom ateistička zemlja, a ostatak ljudi su uglavnom protestanti, iskreno nisam osjetila neku povezanost s njima, ali mi je bilo jako lijepo na prije navedenoj molitvi na dočeku Nove godine. Grad Tallinn mi se svidio, šaren je i ima veoma lijepu arhitekturu, jedino što je bio malo prazan, vjerovatno jer su ljudi otputovali negdje za blagdane. No, to mi i nije toli-

ko smetalo, barem nigdje nije bilo gužve. Jedna od stvari koja mi se posebno sviđa kod ovog grada je to što se u njemu nalazi najstarija ljekarna na svijetu koja i dalje radi. Ljudi u Estoniji su dosta drukčiji od nas po karakteru, koliko sam mogla vidjeti dok sam bila tamo. Nekako su povučeni i tihi. Stvar koja me je iznenadila na ovom putovanju je robot koji radi kao dostavljač hrane po gradu. Također, vidjela sam robota u jednom restoranu u tržnom centru koji nosi prljavo posuđe kada ljudi završe s jelom«, opisuje naša sugovornica.

Leona bi svim mladima preporučila odlazak na *Taizé*ov susret, jer se, kako kaže, na ovakvim putovanjima mogu steći lijepa iskustva, nova poznanstva i upoznati mnoga zanimljiva mjesta.

»Što se tiče duhovnosti, na ovom *Taizéu* je baš i nisam osjetila, vjerojatno iz gore navedenog razloga da je u pitanju pretežno ateistička zemlja, a to je nešto na što ja nisam navikla jer se ne krećem u

takvim krugovima u svom svakodnevnom životu. No, usprkos tome odlično sam se provela, pogotovo zato što jako volim putovati i istraživati nova mjesta i kulture koje su drugačije od moje, a tu sam imala priliku to iskusiti. I društvo je bilo dobro, uvijek smo našli način da se zabavljamo. A idući *Taizé* će biti u Parizu i, naravno, da planiram ići! Voljela bih da se uspijemo organizirati pa da se ide iz Subotice«, naglašava Leona.

Otvorenost za nova iskustva

Drugo *Taizé* putovanje po redu bilo je dvadesetdvogodišnjoj **Josipi Kujundžić** koja za *Kužiš?!* ističe kako su joj najviše dojmova tijekom putovanja ostavili gradovi koje su usput posjetili, budući da nikada nije bila u sjevernom dijelu Europe.

»Zajedničke molitve i meditacije nisu mi bile posebno dojmljive. Zanimljivo je što su u tim molitvama uključeni svi jezici kroz čitanje i pjevanje, iako smatram da se hrvatski jezik mogao više zastupati, s obzirom na to da je među sudionicima bilo mnogo Hrvata. Tijekom boravka u Tallinnu najviše sam uživala u druženju s grupom s kojom sam putovala, a posebno me dojmio dio programa nakon dočeka Nove godine kada sudionici iz različitih zemalja predstavljaju svoje kulture kroz pjesmu i ples«, navodi naša sugovornica.

Josipa navodi kako se svatko tko prvi put ide na *Taizé* putovanje treba dobro pripremiti za vremenske uvjete grada u koji ide, kao i ponijeti puno strpljenja i biti otvoren za nova iskustva i ljude.

»Na ovakvo putovanje treba ići otvorenog uma, jer se susreću raznolika vjerovanja i tradicije. To ponekad može biti izazovno, ali je svakako obogaćujuće iskustvo. Tallinn kao grad bio mi je vrlo zanimljiv – srednjovjekovne građevine, snijeg i more zajedno stvaraju poseban ugođaj. Što se tiče smještaja, nisam bila kod domaćina, već smo bili smješteni u školi, pa ne mogu puno reći o lokalnim ljudima. No, one koje smo sretali na ulici činili su mi se prilično hladnima i zatvorenima, što vjerojatno ima veze s njihovom klimom i činjenicom da zimi dan traje svega šest sati«, zaključuje Josipa.

Lucija Horvacki
Foto: Privatna arhiva

**Izvođački folklorni ansambl
HKC-a »Bunjevačko kolo«**

997

Putovanja s malim budžetom

Putovanja su jedan od najboljih načina za širenje vidika, stjecanje novih iskustava i upoznavanje različitih kultura. Iako mnogi misle da su avanture u inozemstvu skupe i teško dostupne, sve veći broj mladih otkriva načine kako putovati povoljno, čak i uz ograničen budžet. Uz malo istraživanja, kreativnosti i planiranja svatko može priuštiti zanimljivo i korisno putovanje u drugu zemlju.

Najvažnije je planiranje

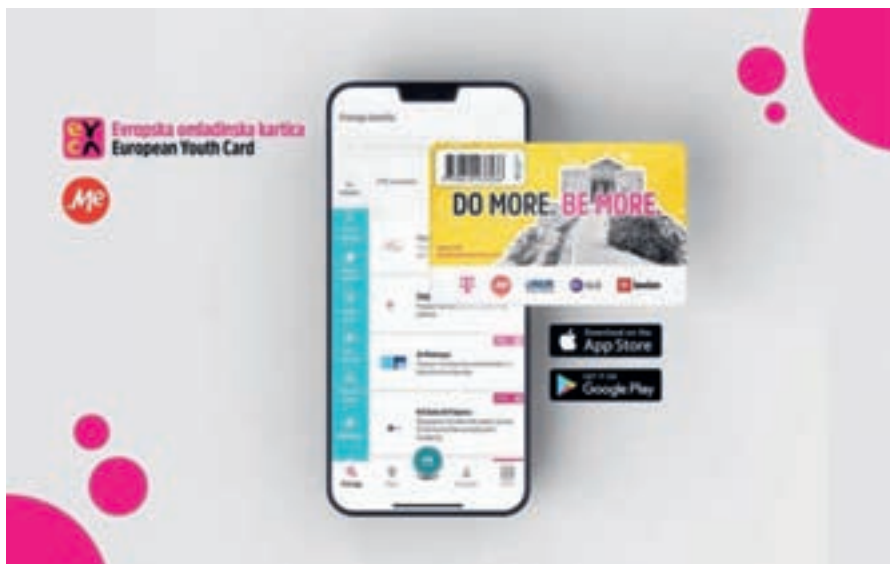
Prvi korak u organiziranju putovanja s malim budžetom je dobro planiranje. Počnite s određivanjem destinacije i budžeta koji imate na raspolaganju. Korištenje besplatnih online alata i aplikacija može vam pomoći da ušedite novac i pronađete najbolje ponude. Web stranice poput *Skyscannera* omogućuju vam da pronađete najpovoljnije letove. Ako ste fleksibilni s datumima, pokušajte putovati izvan sezone kada su cijene znatno niže.

Povoljan ili besplatni smještaj

Hosteli su popularni među mladima jer nude niške cijene, zajedničke prostorije za druženje i priliku za upoznavanje drugih putnika. Web stranice poput *Hostelworld* omogućuju da brzo usporedite ponude i pronađete najbolju opciju za svoj budžet. Ako ste avanturističkog duha, isprobajte aplikaciju *Couchsurfing*, gdje možete pronaći lokalne domaćine koji nude besplatan smještaj. Osim što ćete uštedjeti novac, ovo je sjajan način da se povežete s lokalnim stanovništvom i saznate autentične informacije o destinaciji. Za one koji vole privatnost, iznajmljivanje soba ili apartmana putem aplikacija *Airbnb* ili *Booking.com* može biti povoljan izbor, posebno ako putujete u grupi i dijelite troškove.

Mogućnosti povoljnog prijevoza

Putovanje s malim budžetom zahtijeva pametan izbor prijevoza. Jeftine avionske karte možete pronaći koristeći low-cost aviokompanije poput *Ryanaira* ili *Wizz Aira*. Pazite na dodatne troškove poput prtljage. Platforme poput *FlixBusa* nude povoljne karte za međunarodne linije, dok aplikacija *BlaBlaCar* omogućuje dijeljenje vožnje s drugim putnicima, što je istovremeno ekonomično i ekološki prihvatljivo. Za aktivnosti i razgledavanje, istražite besplatne opcije poput šetnje gradom, besplatnih muzeja ili javnih do-

gađanja. Mnoge atrakcije nude popuste za studente ili mlade, pa uvijek nosite svoju studentsku iskaznicu ili europsku omladinsku karticu (EYCA).

Dodatni prijedlozi

Putovanja kroz projekte *Erasmus+* pružaju mladima priliku da otkriju nove zemlje, steknu međunarodna iskustva i upoznaju vršnjake iz cijele Europe. Ovi projekti obuhvaćaju razne teme, poput obrazovanja, kulture, volontiranja i ekoloških inicijativa, a često pokrivaju troškove prijevoza, smještaja i hrane. Većina programa uključuje slobodno vrijeme za razgledanje znamenitosti i upoznavanje lokalne kulture. Za informacije i prijave za projekte *Erasmus+* posjetite njihovu web stranicu ili se obratite lokalnom centru za mobilnost mladih.

Putovanja u organizaciji biskupija ili župa

S druge strane, putovanja koja organiziraju biskupije ili lokalne župe, poput svjetskih i nacionalnih susreta mladih, donose jedinstveno duhovno iskustvo i priliku za zajedništvo. Posebno se ističe Svjetski dan mladih, koji će ovog ljeta biti održan u Rimu. Ovo je događaj koji okuplja stotine tisuća mladih katolika iz cijelog svijeta, a uključuje molitve, kateheze, procesije i susret s papom. Takva putovanja omogućuju mladima da prodube svoju vjeru, razmijene iskustva i steknu nova prijateljstva, dok istovremeno istražuju povijesne i kulturne ljepote svjetskih duhovnih centara. Za ovakvu vrstu putovanja raspitajte se u svojoj župi, biskupijskom ili lokalnom crkvenom uredu.

Pozovite prijatelje i uz pomoć ovih *Kužišovih* savjeta već sada počnite planirati svoju sljedeću avanturu!

Sara Žurovski

Stare forme — novi kontekst

Jedan od bendova koji je nastupao na koncertu u Dugovoj šumi prošle godine u organizaciji *Klare i Rose* je i beogradski duo pod imenom Francis K. A. Bend mi je do tog trenutka bio, priznajem, potpuno nepoznat, ali poslije dvije-tri uvodne pjesme bilo je jasno kako ovaj art pop duo zna što čini, a na momente su zvučali tako »veliko« da ne bih ni pretpostavio da ih je samo dvoje u bendu da nisam bio osobno tamo. Zaustavili smo Francis K.A. dok marljivo rade na novom materijalu da nam kažu nešto više o sebi i svojoj glazbi.

KUŽIŠ?!: Tko sve čini Francis K. A. i koliko dugo svirate zajedno?

Francis K. A. je duo iz Beograda koji su 2021. formirali **Tamara Jeličić** i **Miloš Mihajlović**. Nas dvoje se upoznajemo 2020. godine i preko zajedničkih interesiranja za bendove i želje da radimo glazbu, pišemo pjesmu *Ljubavnici opstaju* koja nam je oboma prvo iskustvo u tome. S prvim svirkama krećemo 2022. godine u full bend sastavu, a kasnije prelazimo u formu dua i to ćemo zadržati do naše posljednje svirke u KC Gradu u listopadu prošle godine.

KUŽIŠ?!: Možete li nam pojasniti ime? Tko je Francis K. A.?

Francis K. A. je ništa drugo do igra riječi koja se dotiče imena indie filma *Frances Ha* i Kafkinog antiheroja Josefa K. Iz oba navedena mogu se tražiti i dublje simbolike koje se uglavnom povezuju sa sentimentom članova benda, a kojih možda i nismo bili svjesni dok smo tražili naziv za bend. U tom trenutku bilo nam je važno da ime zvuči dobro i da je povezano s djelima koje volimo i cijenimo.

KUŽIŠ?!: Iza vas je jedno EP izdanje pod nazivom *Nežnost retka je*, a ove godine ste objavili dva singla *Jutro* i *Sve što mi treba*. Primjećujem kako vam se zvuk više okreće ka, ne znam kako bih to opisao, dream popu možda? Dok su na *Nežnosti...*, po meni barem, synthovi bili u prvom planu. Zanima me jesu li ove promjene nešto što se događa svjesno ili organski, samo od sebe? Kako biste vi opisali vaš zvuk?

Prilikom pravljenja svake pjesme mi tražimo određenu atmosferu i osjećanje koje želimo pratiti kako bismo dobili nešto unikatno u njoj. Veliki smo pobornici mišljanja žanrova, instrumenata i efekata, ne volimo se ponavljati i ulaziti u neke ustaljene formule. Konstatno istraživanje i pronalaženje novih inspiracija u suvremenoj glazbenoj sceni, ali i dovođenja starih formi u nove kontekste je ono čime se bavimo u novim pjesmama koje se žanrovski mogu svrstati jedino u art-pop. Dublje

ulaženje u žanrove ne može biti precizno jer ima primjesa svačega.

KUŽIŠ?!: Ako se ne varam, trenutno pripremate album. Što nam možete reći o tome? Što možemo očekivati od albuma?

Album *Latice* koji smo planirali za ovaj period malo je usporio. Samim tim što sami radimo na svemu, pjesmama, spotovima, marketingu, a pokušavamo ostati prisutni i na live sceni. Cjelokupan proces iziskuje mnogo više vremena, te smo prinuđeni da, zarad kvalitete, malo smanjimo učestalost izbacivanja pjesama.

KUŽIŠ?!: Gdje vas možemo čuti uživo u neko skorije vrijeme?

Od ove godine riješili smo ponovo formirati cjelokupan bend, tako da uskoro ulazimo u studio s nekim starim članovima i dodatnim pojačanjem. Za nekoliko mjeseci, kada dobro uvježbamo repertoar, krećemo u organizaciju koncerata, uz pomoć labela *Zeleni kačket* za koji izdajemo naredne pjesme. Sve informacije o kretanju benda možete pratiti na našim društvenim mrežama i putem sajta našeg labela.

KUŽIŠ?!: Što trenutno slušate?

Tamara: Strawberry Guy, Janmar, Nemeček, Michelle Gurevich, Anastasia.

Miloš: Of Montreal, Father John Misty, Bjork, James Blake.

Odnos čovjeka i prirode u romanu »Starac i more«

Roman *Starac i more* Ernesta Hemingwayja duboko istražuje odnos između čovjeka i prirode. Glavni lik, starac Santiago, predstavlja simbol ljudske upornosti i povezanosti s prirodnim svijetom. Priroda je prikazana kao moćna, nepredvidljiva, ali i fascinantna sila. Santiago je ribar koji se suočava s oceanom, ribama, vjetrom i suncem, koji postaju njegovi saveznici i protivnici. Ova priča nije samo borba za opstanak, već i meditacija o životu, snazi i sudbini.

Santiago svoj život provodi u harmoniji s prirodom, prihvaćajući njezine zakone. Kada odlazi na pučinu, on razumije snagu mora i njegovu nepredvidljivost. More doživljava kao prijatelja, nazivajući ga »ma mar«, što odražava njegovu duboku naklonost prema njemu. Međutim, more mu donosi i velike izazove poput borbe s divovskom sabljarkom. Ta borba simbolizira čovjekovu vječnu težnju da prebrodi prepreke i postigne veličanstvene ciljeve. Santiago pokazuje poštovanje prema ribi, nazivajući je plemenitom i dostojanstvenom. Unatoč borbi na život i smrt, on je ne mrzi, već je smatra jednakom sebi. Hemingway ovdje prikazuje ideju suživota čovjeka i prirode, gdje nema mržnje, već samo poštovanja i razumijevanja.

Odnos čovjeka i prirode u romanu *Starac i more* temelji se na međusobnom poštovanju i razumijevanju. Hemingway pokazuje kako priroda nije samo okrutna ili milosrdna, već složen sustav koji odražava životne borbe i ljepotu.

Nemanja Moravčić,

TM1/10, Politehnička škola Subotica

Sastavak za primjer

Autorska kratka priča

Budim se u tišini, osvijetljen samo slabim svjetlom koje prodire kroz zavjese. Zbunjen, dižem glavu s jastuka i gledam okolo. Umjesto svog očekivanog stana vidim široku, čistu sobu s bijelim zidovima i namještajem kao iz kakvog kataloga.

Okrećem se k prozoru, gledam kroz vaz u vrt s fontanom u sredini. Prizor me umiruje, ali kao da nešto nije točno. Tu misao mijenja druga: »Palača, moja palača«. Ne znam kako sam došao ovdje niti zašto, ali sam siguran da je ovo sve moje. Ovaj svijet, tišina i mir koji sam osjećao, sigurno su pravi, sigurno su dijelovi mog života. Moja palača, bezbrižna i bespriječna. Oblačim svoje odijelo, gledajući se u ogledalo mislim »Ovo je kraljevska odjeća, najfinija u cijelom dvoru«. Okrenuo sam se od svojeg ogledala i otišao obaviti svoje dužnosti. Šetajući kroz hodnike moje palače gledao sam svoje podanike kako bez riječi spuštaju svoje glave, klanjaju mi se. Osmijehnuo sam im se natrag. Bio sam sretan, pronašao sam svoje carstvo i ljude koji me poštuju. Zauvijek ću ostati ovdje. Sjedim u svom velikom vrtu, hraneći patke u fontani počeo sam se osjećati umorno. Zastvorio sam oči, malo ću odrijemati, netko od sluga će me vratiti u sobu.

Liječnik je stajao iznad čovjeka s praznom iglom u ruci. Nitko nije ispravljao čovjeka kada je govorio da je car, dozvoljavali su mu da živi u svojoj ludosti i iluziji, iako su primijećivali da je svakog dana postajao sve gori i gori, tek što je ustao danas, a već je svačiji bacio u vodu.

Tea Narančić, FT3/10, Politehnička škola Subotica

Autorska pjesma (...)

Noć, umorna i tiha, pokriva grad,
Njezini prsti, hladni i mekani,
Skliznu kroz prozore, u tišini,
Gdje se svjetlo gubi u sjeni.

Mjesečina, slaba, bolna,
Svojim znatnim tragom ulice boji,
Dok na ivici svakog koraka
Snažno diše tajna, nesvjesna i bolna.

U srcu noći, tišina pjeva
Tugu, neizgovorenu,
A pod svodom tamnim i teškim,
Duše se gube, nestaju, spavaju.

Bez glasa, bez snage, samo tragovi,
Prašina na usnama, bol u duši,
Sviće dan, ali noć još uvijek diše.

Nevena Gojković,

FT3/10, Politehnička škola Subotica

»Godine novog preporoda«: 125 godina od rođenja Mare Švel-Gamiršek (1900. – 1975.)

Književnica »šokačke problematike«

Prozaistica, pjesnikinja i prevoditeljica **Mara (Marija) Švel-Gamiršek**, poznata i kao **Mara Schwell**, rođena je 3. siječnja 1900. godine u Srijemskoj Mitrovici. Njezina je obitelj nerijetko ugošćivala poznate intelektualce poput **Antuna Gustava Matoša**, **Augusta Harambašića**, **Ise Velikanovića** i drugih pa je tako već od malena dolazila u doticaj s književnicima čija će djela, a i nazori, kasnije utjecati na njezin književni rad.

Književni rad

Po završetku osnovne škole u rodnome mjestu polazila je i 1918. završila gimnaziju na Sušaku, a potom je u Zagrebu upisala četiri semestra studija medicine kojega prekida te se posvećuje književnom radu. Počela je pisati još kao gimnazijalka. Potom je napravila kraći prekid, te je nastavila s pisanjem 1923. kada u vodećim listovima i na smotrama objavljuje poeziju i prozu. Svoja je djela objavljivala u listovima *Naša žena*, *Hrvatica*, *Hrvatsko kolo*, *Hrvatska žena*, *Hrvatski ženski list*, *Hrvatska revija*, *Kolo*, *Jutarnji list*, *Almanah srijemskih pisaca*, *Almanah društva hrvatskih književnica*, *Vjesnik u srijedu*, *Žena u borbi*, *Seljačka sloga*, *Gore srca*, *Danica*, *Plavi vjesnik*, *Savremeno vatrogarstvo*, *Marulić*, *Revija*, *Županjski zbornik* i drugdje.

Iako rodnom Mitrovčanka, književni opus Mare

Švel-Gamiršek tematski je vezan uz Slavoniju, Srijem i Vrbanju, uz zemlju i slavonske šume. Sastoji se od šest za života objavljenih knjiga proze, dok su joj pjesme ostale razasute u ženskim listovima. U ediciji Matice hrvatske *Pet stoljeća hrvatske književnosti* ova je spisateljica zastupljena s izabranom prozom, i to iz njezinih triju knjiga, a to su: novelističke zbirke *Šuma i Šokci* (Zagreb, 1940.) i *Portreti nepoznatih žena* (Zagreb, 1942.) te kratki lokalpatriotski roman *Ovim šorom*, *Jagodo* (Osijek, 1975.). Posmrtno, obje njezine prve novelističke zbirke još su jednom objavljene, i to u pretisku, u Vinkovcima (*Šuma i Šokci* 1990., a *Portreti nepoznatih žena* 1994. godine). Osim navedenih djela, treba još izdvojiti politički roman *Hrast* (Zagreb, 1942.), te dvije knjige za mlađe čitatelje *Priča za Sveu i Karen* (Zagreb, 1967.) i *Legende* (Zagreb, 1969.).

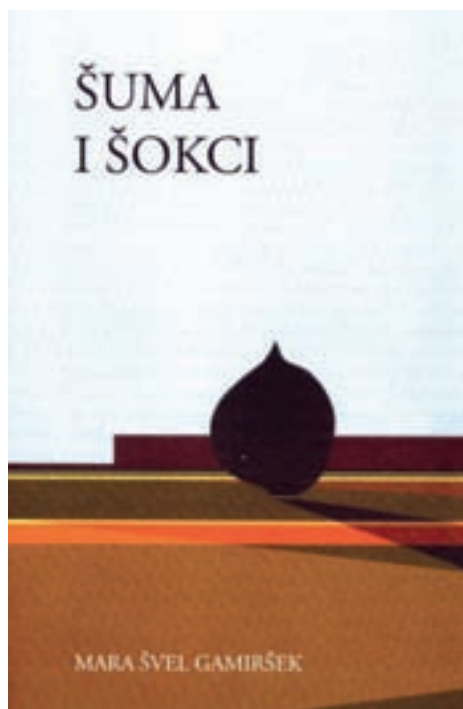
Prijevod i recepcija

Mara Švel-Gamiršek je bila i prevoditeljica. Prevela je s njemačkog jezika dva romana, a to su *Ronjci za biserima* **Götza Rudolfa Richtera** i *Grof Luna* **Alexandra Lernetu Holena**. Neki njezini radovi su također prevedeni na strane jezike, i to na njemački, mađarski i bugarski.

Kada je riječ o književnoj kritici i ocjeni temeljem kojih se njezino književno stvaralaštvo smješta u okvire hrvatske nacionalne književnosti, valja naglasiti kako je ona dosta skromna mahom jer se svodi na općeniti sud o njoj kao književnici koja je svoj život i djelo vezala uz Šokce i »šokačku problematiku«, čime se također vezuje uz književnu tradiciju slavonske književnosti predvođenu Josipom Kozarcem, **Živkom Bertićem**, Isom Velikanovićem, **Jozom Ivakićem** i drugima. S druge strane, postoje i oni koji tvrde kako poslije Ivana Kozarca nitko nije toliko umjetnički uronio u dušu slavonske šokačke žene, kao što je to u novelama uspjela Mara Švel-Gamiršek (**Vladimir Kovačić**).

Umrla je 7. prosinca 1975. godine u Zagrebu, a sahranjena je u Vrbani.

K. U.

Indiana Jones i Veliki Krug: Nova avantura za ljubitelje video igara

Ljubitelji pustolovina, zagonetki i akcije, nova video igra *Indiana Jones and the Great Circle* donosi pravo uzbuđenje koje će vas povesti na nezaboravno putovanje kroz povijest i tajne drevnih civilizacija. Inspirirana legendarnim filmskim serijalom, ova igra nudi jedinstveno iskustvo koje kombinira avanturu, borbu i istraživanje, oživljavajući duh slavnog arheologa Indiane Jonesa.

Razvijena od poznatog studija *MachineGames*, u suradnji s *Lucasfilm Gamesom*, te izdana pod okriljem *Bethesde*, igra predstavlja pravi tehnološki i kreativni podvig. Igra je trenutno dostupna za Xbox Series X/S i PC, dok će verzija za PlayStation 5 stići u prvoj polovici 2025. godine, čime će i vlasnici te konzole dobiti priliku za istraživanje fascinantnog svijeta Indiane Jonesa.

Radnja igre

Radnja igre smještena je u 1937. godinu, vremenski između filmskih klasika *Otimači izgubljenog kovčega* i *Posljednji križarski pohod*. Indiana Jones putuje svijetom kako bi spriječio naciste da se domognu drevne moći skrivene u Velikom Krugu, mreži mističnih lokacija koje, kada se povežu, otkrivaju drevnu i opasnu tajnu. Igrači tijekom igre posjećuju poznate svjetske lokacije, poput Vatikana, egipatskih piramida u Gizi i hramova u Tajlandu. Dok rješavaju zagonetke, istražuju drevne ruševine i sukobljavaju se s neprijateljima. Ono što ovu igru čini posebnom je bogatstvo detalja u prikazu svijeta i priča koja ne prestano drži pažnju. Svaka lokacija donosi novi sloj misterije i izazova, dok igrači skupljaju tragove i artefakte koji ih vode korak bliže rješenju zagonetke Velikog Kruga.

Kritike

Kritike igrača pokazuju da su svi elementi igre odlično prihvaćeni. Mnogi hvale borbeni sustav, koji je dinamičan i prilagodljiv različitim stilovima igranja, dok su zagonetke izazovne, ali intuitivne, što omogućuje igračima da se osjećaju kao pravi arheolozi. Posebno je istaknuta atmosfera igre, koja na nevjerovatan način oživljava duh filmova o Indiani Jonesu i pruža igračima osjećaj kao da su dio epske avanture.

Kritičari su također puni pohvala. S prosječnom ocjenom od 92% na vodećim gaming portalima poput *Metacritica* i *OpenCritica*, *Indiana Jones and the Great Circle* etablirala se kao jedno od najvažnijih ostvarenja godine. Stručnjaci iz industrije posebno su pohvalili dizajn lokacija i priču, nazivajući je »filmskim iskustvom u formi video igre«. No, igra nije ostala imuna na sitne zamjerke. Pojedini kritičari istaknuli su da su neki segmenti igre možda previše izazovni za igrače početnike, dok drugi smatraju da je određene dijelove priče moguće predvidjeti.

Interaktivno putovanje kroz povijest, pustolovinu i akciju

Indiana Jones and the Great Circle nije samo igra – to je pravo interaktivno putovanje kroz povijest, pustolovinu i akciju. Bez obzira jeste li dugogodišnji obožavatelj Indiane Jonesa ili tek otkrivате ovaj svijet, ovo je iskustvo koje ne želite propustiti. Pripremite se za nezaboravno putovanje koje će vas odvesti na svaki kutak svijeta i staviti u središte jedne od najuzbudljivijih priča modernog gaminga. Stavite šešir, zgrabite bič i krenite u svoju pustolovinu!

I. Ušumović

FOTO: xbox.com

Prijelazna sezona zima – proljeće

Početak godine vrijeme je odluka, želja i ciljeva koje si postavljamo. Istovremeno, na samom početku godine polako prestajemo razmišljati o zimskoj modi i odjevnim kombinacijama te se sve više okrećemo pregledavanju kolekcija za prijelazno razdoblje između zime i proljeća. Upravo iz tog razloga donosim vam nekoliko savjeta koji će vam pomoći pri odabiru garderobe za taj prijelazni period.

Pelerine

Za početak, ljubiteljice pelerina mogu uživati u nado-lazećem razdoblju jer će upravo ovaj modni komad biti u središtu pozornosti. Pelerine su omiljeni izbor modno osviještenih žena jer se mogu kombinirati na razne načine. Pogodne su za nošenje preko, primjerice, poplin košulja s karnerima, budući da pelerina neće izobličiti odjeću ispod i sve će ostati uredno kako ste zamislile. Isto vrijedi i za sakoe ispod pelerine.

Pelerine se mogu nositi na više načina i s raznim modnim detaljima te uz ovaj komad odjeće možete izgledati svaki dan drugačije. Posebno su popularni pelerina-kaputi, koji osim što pružaju osjećaj topline, donose i udobnost.

Strukturirani sakoi

Što se tiče sakoa za ovu godinu, vraćamo se starim, dobrim strukturiranim i jednobojnim modelima koji će svakoj ženi dobro stajati jer ovakvi modeli ističu struk te pružaju dojam poslovnosti, ozbiljnosti i dotjeranosti. Strukturirani modeli sakoa lijepo se slažu sa zvonastim hlačama, kao i s uskim suknjama do koljena A kroja.

Bordo i ružičasta

Što se tiče kombinacija boja, početkom godine aktualna će biti kombinacija bordo i ružičaste. Ova izuzetno razigrana kombinacija boja odaje ženstvenost, ali i smjelost u kombiniranju te isticanje kontrasta. Tijekom veljače ova je kombinacija možda i zagarantirana, budući da je taj mjesec u znaku ljubavi i nježnosti, koje se tradicionalno obilježavaju bojama poput crvene, ružičaste i bordo.

S prijelazom u novu godinu uglavnom prestajemo koristiti tmurne zimske boje, a po pravilu ubacujemo poneki detalj u jarkim nijansama, čime na neki način prizivamo proljeće – najrazigranije modno doba.

Milijana Nimčević

Kako uvjerenja o tomu da sve možemo spriječavaju da stvarno nešto promijenimo

Svatko od nas voli kada se osjeća ugodno, vedro, pozitivno. Normalno je da tomu težimo. No, jednako je tako normalno da se ne možemo stalno osjećati tako jer život je svakakav. I upravo zato što je svakakav iskusit ćemo cijeli niz stanja i osjećaja. Ono što se vrlo često događa jest da, kada se susretnemo s nečim što nije ugodno, to želimo izbjeći. U današnje vrijeme izbjegavamo najčešće tako da sebi govorimo stvari koje nisu realne te dajemo lažnu pozitivnost i lažnu nadu.

U razdoblju oko početka godine to je posebice izraženo. Tada, često, umjesto realnog planiranja upadnemo u lažnu motivaciju i trudimo se vjerovati da sve možemo ili popularno rečeno: »Samo je nebo granica«.

Granice su ipak nešto niže

Ako se osvrnemo oko sebe i upotrijebimo zdravorazumsko opažanje, vidjet ćemo da su granice ipak nešto niže. Zapazit ćemo da nije sve moguće za svakoga. Imamo prednosti, imamo i nedostataka a razlikujemo se i po mogućnostima, kapacitetima, sposobnostima, socijalnom statusu, okolini itd. Jednostavno, ne krećemo u život s jednake startne pozicije. Tu istinu možemo osjećati kao vrlo bolnu i nepravednu. A da bismo se učinkovito mogli nositi s njom, potrebni su nam odgovarajući psihološki kapaciteti koje mnogi nisu razvili ili nisu razvili u dovoljnoj mjeri. Upravo zbog toga postoji tendencija bježanja u lažnu motivaciju u kojoj se, nažalost, ne može postići istinska promjena.

Snaga realiteta

Istinska se promjena može postići jedino u realitetu. Prvi je korak, naravno, prihvaćanje realiteta. Iako se čini vrlo jednostavnim to je bolan proces (zato ga i izbjegavamo).

Prihvatiti realitet ne znači odustati od svojih želja, planova, promjene.

Prihvatiti realitet ne znači »biti negativan«.

Prihvatiti realitet znači rješavati stvari i činiti promjenu tamo gdje je to jedino moguće. A to uključuje i susretanje s onim teškim što želimo izbjeći.

Prihvatiti realitet za nekoga će značiti suočiti se s prazninom i očajem koje osjeća u životu i zbog kojih se prejeda. I nema tog programa koji može promijeniti

»naviku prejedanja« dok se ne riješe praznina i očaj.

Prihvatiti realitet za nekog drugog može značiti priznati sebi da se ne osjeća voljeno i da ne zna kako biti blizak, te da zbog toga cijeli život »nema vremena« za vezu jer »ima previše obveza«. I nema tog programa za »time management« koji će smanjiti količinu obveza.

Prihvatiti realitet za nekog trećeg znači priznati da je na životnom putu koji su za njega odabrali roditelji te se ne usudi promijeniti jer se boji da će ih razočarati. U takvoj situaciji nema tehnike učenja koja će učiniti da otpori nestanu i da učenje postane lako te da se ispiti daju u roku.

Iluzija ugone ili istina koja vodi promjeni?

Zamislite da ste na teško prohodnom terenu, s lošim cestama, slabom vidljivošću, rupama i preprekama. Da biste se mogli kretati i promijeniti svoj položaj, važno je da imate preciznu mapu koja će točno pokazivati gdje su rupe, gdje je litica, gdje je rijeka i sl.. Međutim, dok gledate tu mapu, kada shvatite kakav je teren ne da vam se ni kretati. Osjećate otpor, mislite kako nije fer da ste zapali baš na takvo mjesto. Možda osjećate i tugu, bijes, nepravdu, očaj i niz drugih emocija koje ne želite osjećati. Zamislite sada da umjesto precizne mape, dobijete jednu na kojoj su prikazane lijepe ravne ceste, livade, cvijeće.. Vjerujem da biste osjećali optimizam, motivaciju, želju da se pokrenete, bili biste puni energije da krenete. No, kamo biste s takvom mapom stigli?

Slično je i sa stavovima koji nisu realni, bez obzira da li glase »samo je nebo granica« ili »samo misli pozitivno«, iako mogu učiniti da se nakratko osjećamo ugodno, s njima ne možemo daleko stići. I, ako se u životu samo oslanjamo na njih, nećemo ništa promijeniti a čak ni osjećaj ugone koji izazivaju nije trajan.

Marina Balažev,
specijalizantica transakcijske analize, psihoterapija

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 400 dinara.

Širom otvoreni za mlade autore

Dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* 1-2 za 2024. godinu na 360 stranica donosi obilje tekstova o recentnoj književnoj i umjetničkoj produkciji, ali i o temama iz književno-umjetničke baštine, objavio je nakladnik Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Poezija i kratka priča

Ovogodišnje izdanje časopisa otvara cjelina *Prva knjiga mladih pjesnika NIU Hrvatska riječ*. Uz uvodni tekst **Davor Bašić Palković** sačinio je izbor pjesama iz knjiga šestero autora mlađe generacije koji su se pojavili u okviru neformalne edicije tzv. prve knjige (**Vedran Horvacki, Darko Baštovanović, Marija Brzić, Tatjana Ćaćić, Zvonimir Franjo Vuk i Anita Đipanov Marijanović**).

Novi dvobroj u rubrici *Nagrađene kratke priče natječaja Matoš* donosi priče nagrađene na natječaju za najbolju neobjavlenu kratku priču nadahnutu životom i djelima **Antuna Gustava Matoša**, prigodom 110. obljetnice njegove smrti. Najboljom je proglašena priča osječke književnice **Đurđice Stuhlreiter** *Daždenvjak*. Drugo mjesto pripalo je tomlislavgradskoj književnici **Ivani Dilber** za priču *Sat lektire, Djevojičici mjesto igracke*. Treće mjesto podijelili su zadarski književnik **Tomislav Marijan Bilosnić** za priču *Molbe, pisma, mita*, sarajevski književnik **Goran Hadžimeragić** za *Moć snivanja* te zagrebačko-tovarnička književnica **Mateja Tutiš** za priču *VIP Notturmo*.

Književna susretanja

Rubrika *Književna susretanja* donosi pjesme najmlađeg naraštaja bošnjačkih pjesnika u Sandžaku. U ovoj rubrici zastupljeni su pjesnici **Enes Halilović, Izudin Aščerić, Sehada Baždarević, Aida Camović, Rebeka Čilović, Ajtana Drešković, Birsena Džanković, Mirza Halilović, Amar Ličina, Merisa Misirlić i Haris Plojović**.

Digitalizirana književna građa Hrvata u Vojvodini rubrika je koja donosi tekst *Digitalizacijom do veće dostupnosti hrvatske knjižne baštine* **Katarine Čeliković**, izvršne urednice *Nove riječi*. Digitalizacija je ovdje tematizirana kao suvremeni način prezentacije baštinske građe, što je i jedna od osnovnih misija Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, nakladnika časopisa. Autorica donosi popis svih digitaliziranih monografskih i periodičnih izdanja koja se mogu čitati na internetskoj stranici Zavoda.

Građa hrvatske književnosti u Vojvodini

Građa hrvatske književnosti u Vojvodini stalna je rubrika koja donosi izbor pjesama iz *Bunjevačkih i šokačkih novina* i *Bunjevačke i šokačke vile*, uz popratni tekst *Zora je zazorila – stihovima u preporod* **Klare Dulić Ševčić**, a **Vladimir**

Nimčević piše o *Nevenu* kao najdugovječnijem bunjevačkom listu prigodom 140. godišnjice od njegovog pokretanja.

Rubrika *Kritička iščitavanja hrvatske književnosti u Vojvodini* donosi tekst **Dalibora Mergela** *Bokinski Hrvati u hrvatskim narodnim pripovijetkama* **Balinta Vujkova**. O zatomljenim aspektima stvaralaštva **Balinta Vujkova** u tekstu *Didini tragovi u hrvatskoj pjesničkoj brazdi* piše **Darko Baštovanović**. **Mirko Kopunović** piše o knjizi pjesama **Anite**

Đipanov Marijanović *Oće rič pisma da bude. Spomenik od šapata* tekst je **Zlatka Romića** o knjizi *Fajrunt u Istarskoj ulici* **Mirka Kopunovića**.

Hrvatska knjiga u 2023. također je redovita rubrika *Nove riječi*. *Knjižničarev izbor: 10 hrvatskih knjiga iz 2023.* za ovu je rubriku priredio stalni suradnik *Nove riječi* **Neven Ušumović**. Knjišku produkciju Hrvata u Srbiji 2023.-2024. prikazuje **Branimir Kopilović**, a ona je u ovom razdoblju iznadprosječna s 43 naslova monografskih publikacija i 12 periodičnih.

Tragovi umjetnika

Cjelina *Tragovi umjetnika i baštinski prinosi* donosi tekst **Nevena Ušumovića** o **Jadranki Damjanov** povodom 90 godina njezina rođenja, a **Vladimir Stojanović** piše o baštini šokačkih crkava – skrivenome dragulju bačkog Podunavlja. O izložbenoj djelatnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata od 2009. do 2023. godine piše **Branimir Kopilović**.

U cjelini *Čitanja književne produkcije* nalazi se 19 prikaza knjiga suvremenih autora iz područja književnosti i publicistike. Autori tekstova u ovoj cjelini su: **Ljubica Vuković Dulić, Nevena Baštovanović, Tomislav Žigmanov, Katarina Čeliković, Davor Bašić Palković, Zlatko Romić, Ivana Andrić Penava, Branimir Kopilović, Senka Davčik, Klara Dulić Ševčić, Zlata Vasiljević i Zoltan Sič**.

Kulturno-društveni dokumentarij (prosinac 2023. – studeni 2024.) završno je poglavlje *Nove riječi* koje je i ovoga puta zabilježila **Bernadica Ivanković**.

Nova riječ upotpunjena je grafičkim priložima magistra grafičkog dizajna i profesora na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu **Darka Vukovića**.

Časopis se može nabaviti u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata (Laze Mamužića 22) u Subotici.

K. U.

PREPORUKA

Idu Hobiti

Drugi album zagorskog hip hop dvojca Idu Hobiti nastavlja tamo gdje su s prvim albumom stali, ali na višoj razini. Ako bih morao usporediti Hobite s nekim drugim imenom s regionalne hip hop scene, prvo ime koje mi pada na pamet su Bolesna Braća, tako da ako ste kojim slučajem ljubitelj old school rapa ovo je prava stvar za vas. Pritom, Hobiti teže ka sampliranju ex YU glazbe – i to je jedno od najuzbudljivijih stvari na albumu, ovdje možete čuti fragmente prošlosti koji su povampireni na jedan potpuno nov način, u pravom boom bap maniru.

Tematski, ovdje ime svega. Od društvenih komentara, vlastitih frustracija, važnih životnih odluka do čiste zafrkancije. Ruku na srce, hip hop koji rade Hobiti je danas stvar prošlosti, da je objavljen prije 20 godina bio bi baš »svoj na svome«, ali baš zbog te anakronosti *Idu Opet* zvuči kao neki davno izgubljen i ponovno pronađen album koji je tek sada ugledao svjetlost dana. Pravo osvježjenje. Izdvajam: *Idu opet* i *Švik City*.

I. Benčik

GLAZBA

Gifted

Je li sretno djetinjstvo važnije od briljantne karijere? Film *Gifted*, u režiji **Marca Webba**, donosi priču koja će vas natjerati da se zapitate što zaista znači voljeti i što je najbolje za dijete. Ovo je emotivna drama o obiteljskim odnosima, talentu i borbi između srca i razuma.

Mary, sedmogodišnja djevojčica, živi sa svojim ujakom Frankom nakon smrti svoje majke Diane, koja je i sama bila genije za matematiku. Frank, odlučan da Mary pruži normalno djetinjstvo koje njezina majka nikada nije imala, odgaja je daleko od pritiska znanstvenog svijeta. Međutim, kada Mary krene u školu, njezin nevjerovatni talent brzo dolazi do izražaja, privlačeći pozornost njezine bake Evelyn. Baka vjeruje da Mary treba pohađati specijaliziranu školu kako bi ostvarila svoj intelektualni potencijal, čak i po cijenu gubitka djetinjstva. Ovo pokreće intenzivnu borbu za skrbništvo, dok se dvije suprotstavljene strane bore za ono što misle da je najbolje za djevojčicu.

Gifted nije samo film o nadarenom djetetu – to je priča o ljubavi, žrtvi i granicama između onoga što želimo i što je zaista najbolje. Kroz emotivne trenutke koje donose sjajni **Chris Evans** i **McKenna Grace**, film nas podsjeća da ponekad najveći dar nije talent, već pravo na izbor.

K. Ivković Ivandekić

FILM

Hladna fronta

Hladna fronta **Pavla Pavličića** napeti je psihološki triler koji odlično kombinira misteriju i atmosferu hladne izolacije. Priča prati mladog novinara koji se našao u središtu niza zagonetnih događaja. Radnja počinje jednostavnim istraživačkim zadatkom, ali ubrzo eskalira u opasnu igru prepunu intriga, prijetnji i neočekivanih obrata.

Novinar, vođen znatiželjom i profesionalnim integritetom, postupno otkriva sve dublju povezanost između hladne fronte koja okiva grad i događaja koji ugrožavaju živote. Svaka nova spoznaja vodi ga bliže srži misterije, ali i sve većoj opasnosti. Autor se koristi hladnoćom kao simbolom izolacije i opasnosti. Likovi su slojevit i uvjerljivi, osobito glavni protagonist, koji kroz priču prolazi unutarnju borbu između straha i odlučnosti. Susrećemo i niz sporednih likova, od kolega novinara do tajanstvenih osoba koje pridonose misteriju.

Hladna fronta je triler koji se ne čita samo radi razrješenja misterije, već i zbog Pavličićeva umijeća pripovijedanja. Njegov stil je jednostavan, ali bogat detaljima, što pridonosi stvaranju napete i privlačne atmosfere. Roman nas podsjeća na to kako se u svakodnevnim situacijama mogu krići složene i opasne priče te koliko daleko možemo otići vođeni željom za istinom.

J. Dulić

KNJIGA

tradicionalno

21.02.
2025.

Svečana sala
HKC "Bunjevačko kolo"

20 sati

Ansambl Ruže | DJ Dimić

RELLO mladeži

Cijena ulaznice 1000 din
(u cijenu je uračunata večera i svo piće)

Obavezna rezervacija karata na broj: +381 62 84 72 059

organizator:

pokrovitelji:

